

9. Chernova K. O. Sociokulturnij pidhid do analizu ukrayinskoyi diaspori. *Kultura i suchasnist: Almanah*. Kyiv : Milenium, 2006. № 2. S.153–159.

10. Galadza P. Roman Hurko's Divine Work / Daily News National Catholic Register, July 1, 2012. [Elektronnyj resurs]. Rezym dostupu: <http://www.ncregister.com/daily-news/roman-hurkos-divine-work>

ТРАДИЦИИ УКРАИНСКОГО БОГОСЛУЖЕБНОГО ПЕНИЯ В ТВОРЧЕСТВЕ СОВРЕМЕННЫХ КОМПОЗИТОРОВ СЕВЕРНОАМЕРИКАНСКОЙ ДИАСПОРЫ

Зваричук Жанна Йосифовна – кандидат искусствоведения, доцент ГВУЗ
«Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаника»,
г. Ивано-Франковск

Украинская богослужебная культура всегда была важной составляющей национальной музыкальной культуры. Целостную картину украинского музыкального искусства нельзя считать полноценной без большого творческого пласта достижений композиторов диаспоры. В статье рассматривается духовная художественная деятельность композиторов Западной диаспоры Мирона Федорова, Игоря Соневицкого и Романа Гурко, значение их творчества для национального и мирового хорового искусства.

Ключевые слова: богослужебное творчество, хор, композитор, диаспора.

THE TRADITIONS OF THE UKRAINIAN LITURGY SINGING IN THE MUSICAL COMPOSITIONS OF MODERN COMPOSERS FROM NORTH-AMERICAN EMIGRANT COMMUNITY

Zvarychuk Zhanna – Candidate of Art Studies, Associate Professor, Educational and Scientific
Institute of Arts of the State Higher Educational Establishment
«Vasyl Stefanyk Precarpathian National University»,
Ivano-Frankivsk

Ukrainian liturgical culture has always been an important component of national musical culture. Ukrainian musical art can not be considered a complete one without the great creative achievements of the emigrant composers. The author of the article studies the spiritual artistic activity of the composers Myron Fedoriv, Ihor Sonevytsky and Roman Gurko who represent the Western emigrant community. The paper highlights the significance of their music compositions for the national and world choral art.

Key words: liturgical creative works, choir, composer, emigrant community.

UDC [2-535:783/784.071.1](7+71)=161.2)

THE TRADITIONS OF THE UKRAINIAN LITURGY SINGING IN THE MUSICAL COMPOSITIONS OF MODERN COMPOSERS FROM NORTH-AMERICAN EMIGRANT COMMUNITY

Zvarychuk Zhanna – Candidate of Art Studies, Associate Professor, Educational and Scientific
Institute of Arts of the State Higher Educational Establishment
«Vasyl Stefanyk Precarpathian National University»,
Ivano-Frankivsk

The aim of this paper is to consider the spiritual artistic activity of the composers Myron Fedoriv, Ihor Sonevytsky and Roman Gurko who represent the Western emigrant community. The paper highlights the significance of their music compositions for the national and world choral art.

Research methodology. The author uses such methods as generalization, analysis and evaluation of the musical and cultural activities of contemporary composers of the Western emigrant community.

Results. Spiritual choral singing is the most developed branch of church culture and of national music genres. Recently, the liturgical music has again begun to develop actively in the musical work of Ukrainian composers, which allowed the national musical culture to become an integral structure. In North-American countries Ukrainians have always tried to preserve national achievements. Ukrainian emigrant composers managed to restore the authentic tradition of church singing and to confirm the style of liturgical music which was similar to the canons of the tradition developed in Ukraine. The most prominent liturgical and sacral music composers were M. Fedoriv, I. Sonevytsky and R. Gurko.

Novelty. The use of ancient Ukrainian church tunes and folk-song intonations as the bases together with the integration of new musical ideas and Ukrainian canonical texts led to the appearance of original national works of liturgical music of the second half of the XX – early XXI centuries.

The practical significance. The review of the creative processes in the spiritual artistic activity of the Ukrainian emigrant composers enriches the knowledge about achievements of liturgical music and is important for the development of Ukrainian and world choral art.

Key words: liturgical creative works, choir, composer, emigrant community.

Надійшла до редакції 12.11.2018 р.

УДК 784:821.161.2'1

**КАНТАТИ «СІЧ ІДЕ» ТА «ПОВСТАНЦІ» Р. НИКИФОРІВА НА ВІРШІ В. РОМАНЮКА –
ВЗІРЕЦЬ СУЧАСНОЇ ГЕРОЇКО-ДРАМАТИЧНОЇ ХОРОВОЇ МУЗИКИ**

Молчко Уляна Богданівна – доцент кафедри музикознавства та фортепіано,
Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка
doi.org/10.35619/ucpm.vi26.34
u.molchko@gmail.com

Здійснено музично-естетичний аналіз хорових кантат композитора Р. Никифорів «Січ іде» та «Повстанці» на вірші В. Романюка. Наведено огляд українських музикантів, у вокально-хорових творах яких за літературну першооснову використано вірші зазначеного громадсько-культурного діяча. Прослідковано процес формування мистецького світогляду сучасного національного поета В. Романюка, суспільно-громадянські вірші якого спонукали до створення патріотичних хорових кантат. Висвітлено особливості використання Р. Никифорівим фольклорних джерел, романтичної стилістики та сучасної композиторської мови.

Ключові слова: В. Романюк, Р. Никифорів, патріотичні хорові камерні кантати «Січ іде» та «Повстанці».

Постановка проблеми. 18 листопада 2018 р. виповнюється 80 років від дня народження українського поета В. Романюка. Вірші цього митця захопили понад 30 композиторів своїм нерозривним зв'язком «ліризму і громадянськості» [4; 53]. Музичні твори А. Кос-Анатольського, В. Камінського, О. Криволапа, М. Ластовецького, Б. Янівського, Р. Савицького, Р. Сов'яка, П. Дворського, М. Шалайкевича, М. Золотухи, З. Присухіної, Ю. Фельдмана, В. Гуцака, З. Сиротюка, В. Баб'яка, Я. Бондзяка, Б. Шурика, А. Андріїва, В. Барабаша, Я. Кутного, В. Волошина, М. Брика, Р. Паукевича, В. Корінця, Р. Никифорів на слова В. Романюка давно увійшли до національного культурного простору. Вокальні композиції на його вірші стали лауреатами Всеукраїнського фестивалю сучасної естрадної пісні «Пісенний вернісаж – 96» та фестивалю «Пісня року – 2012».

Суспільно-громадянська тематика поезії В. Романюка лягла в основу творів кантатного жанру. Одним із перших створений твір українською композиторкою О. Криволап «Калинові коні» у 1976 р. М. Ярмо визначає її як хорову камерну кантату, де «камерність» жанру обумовлена кількома факторами. Це і поетичне джерело, художній світ якого (романтичний пафос сприйняття революційних перетворень) вирізняється щирим ліризмом; і підкреслено ліричне, суб'єктивізоване трактування загальнозначущої теми – максимальна конкретизація емоційно-психологічного стану» [10; 54]. Музична композиція «Калинові коні» О. Криволап на вірші В. Романюка, на думку автора даного дослідження, є важливою часткою «неоромантичних творів патріотичного характеру композиторського доробку сучасних українських митців. У ній яскраво проявились особливості індивідуального музичного мислення О. Криволап – проникливе ставлення до тематики поетичного слова, до розвитку і оновлення традицій національної школи» [1; 147]

З початку 90-х років літературне надбання В. Романюка піднялося на якісно новий щабель. М. Шалата зазначає, що «цілковито поет розкрився, запрацював на всю віддачу тільки у незалежній Україні» [9; 3], а в творчості «набувнявілі волею його думки, мов навесні каштанове віття, пружно вибухають добірною поезією» [9; 5]. На шляху утвердження нашої державності тема національно-визвольної боротьби домінує у віршах В. Романюка. Митець оспівує знакові сторінки історії України в поемі «Січ іде» (2013 р.), а також у віршах про зв'язки Української повстанської армії. Саме вони привернули увагу члена НСК України, диригента, композитора, співака, педагога Р. Никифорів, який створив дві патріотичні кантати «Січ іде» (2016 р.) та «Повстанці» (2017 р.). Зазначені твори поповнили камерно-кантатний жанр, аналіз яких сьогодні є актуальним.

Останні дослідження та публікації. Хорові кантати «Січ іде» та «Повстанці» ще не стали об'єктом мистецтвознавчих досліджень.

Мета дослідження – здійснити музикознавчий та музично-естетичний аналіз зазначених вище кантат.

Виклад основного матеріалу. Творча співпраця В. Романюка і Р. Никифорів дала українській культурі численні мистецькі зразки вокально-хорової музики. Упродовж 2003-2017 рр. у стрийському видавництві «Щедрик» вийшли друком низка авторських нотних збірників («Струни любові», «Карпатський край», «Троїсті музики», «Пісні-присвяти»), де переважна більшість композицій створена на вірші українського поета, подвижника державотворення В. Романюка. За збірку «Троїсті музики» композитор удостоєний звання Лауреата літературно-мистецької премії благодійного фонду ім. В. Романюка.

Визначальною сторінкою композиторського надбання Р. Никифорів є хорова музика. Вершиною творчості митця є створення ним трьох кантат для мішаного хору, солістів та симфонічного оркестру (або фортепіано): «Січ іде», «Повстанці» на сл. В. Романюка та «Майдан-Війна» на сл. Н. Дички. Перша кантата – присвячена 100-річчю Січового Стрілецтва, друга – 75-річчю утворення Української Повстанської Армії, третя – 25-річчю Незалежності України. Оцінивши мистецький внесок у розвиток сучасного українського кантатного жанру, стрийська громадськість 2018 р. присудила Р. Никифорову міську премію ім. О. Нижанківського в галузі музики.

Одне з чільних місць у хоровій творчості Р. Никифорів належить кантаті «Січ іде», виконаній на святковій академії, присвяченій 100-річчю Січовому стрілецтву в м. Стрию.

Основним принципом драматургії кантати є зіставлення різних чуттєвих сфер. У кантаті розгортання музичного матеріалу, що подає багатогранний образ січового стрілецтва, досягається шляхом застосування емоційного контрасту, який «є одним із засобів виразності, підкоряючись єдності наскрізного розвитку» [8; 157].

Вступ канати в темпі *Maestrale* налаштовує слухача на піднесено-героїчну композицію про складні історичні події українського народу. Остинатно квінтово-квартові послідовності, що нестримно пульсують восьмими вартостями в тональності *a-moll* передають тривожний настрій. На їх тлі з'являються закличні інтонації, що чергуються з висхідними терцовими ходами. Рух тематичних побудов вгору до кульмінаційних точок надає початку твору емоційної загостреності. Поява довготривалих інтервальних співзвуч в *B-dur* на мить зупиняють вступну остинатну ритмоформулу. Цей інструментальний музичний матеріал змінюється знову на маршо-крокуючий. Короточасні октави, що підкреслюють сильні долі чотиридольного метру, на які автор накладає пульсуючий хоровий виклад зображають наступальний рух. Слова «Січ іде», що промовляються співаками «пошепки» у визначеному ритмічному малюнку передають наближення ходи української армії. У процесі музичного розвитку цей тематичний матеріал композитор насичує альтерованими гармоніями, котрі виявляють емоційну насиченість вступу динамічним зростанням.

Передаючи дух часу, композитор будує наступний розділ вільно розгорнутої форми кантати на мелодії стрілецької пісні «Гей, там на горі січ іде», чим підкреслює її фольклорне підґрунтя. Октавно-акордовий інструментальний супровід формує рішучий і маршовий характер. Музично-інтерпретуючи віршоване слово з XIII частини «Українська земля» поеми В. Романюка «Січ іде», автор використовує другий куплет, де оспівано воїна-хорунжого з прапором в руці. Тут поет акцентує на думці, що «*Січові Стрільці, Легендарні стрільці – Доля, слава і честь України*» [7; 177].

Поступеневий мелодичний рух, пунктирний ритмічний малюнок сприяють розкриттю поетичного змісту. Оркестрово насичена інструментальна інтерлюдія підводить до контрастного ліричного епізоду, який виконує соло сопрано. За літературну першооснову взято окремі рядки з VII частини «Червона калина». Тематичний матеріал, що будується на рівних четвертних вартостях, поєднання плавного руху з ходами на інтервали кварту та сексту, надають епізоду народнопісенних ознак. Цей сумовитий настрій пронизує і хорову партію, яка закінчує цей ліричний епізод у прославленій кантаті.

Наступна оркестрова інтерлюдія передає могутність і непереможність війська Українських січових стрільців. На тлі синкопованих ритмічних послідовностей композитор проводить маршовий тематичний матеріал, для якого властиві квартові інтонації, пунктирний малюнок. Все це підводить до розділу, де використані рядки з X частини поеми «Гомін волі». Проведення кількох віршованих рядків надають епізоду поліфонічності та динамізують музичний розвиток. Оркестровий супровід автор насичує остинатними музичними побудовами. Ця звукова однорідність підсилює бойовий настрій поетичного слова В. Романюка. Підкреслюючи високий патріотизм та бойовий дух січових стрільців, їх незламну стійкість в боротьбі з ворогом, композитор вкладає в соло тенора віршований текст, де поет пише: «*Слова прощання на вустах горіли, / І лине гомін волі звіддала. (...) З тобою, Українонько, з тобою / Ми пронесемо малиновий стяг*» [7; 171]. Р. Никифоров насичує цю партію в кульмінаційних місцях одновисотним інтонуванням високих звуків, чим споріднює її з українським мелосом. Повторення тематичного матеріалу хором поглиблює поетичний зміст поеми.

Ліричним центром кантати є розділ *Andante doloroso*. Інструментальна інтерлюдія привертає увагу щирістю вислову та глибоким ліризмом. Тональність *a-moll*, розмір 6/8, тріольний виклад надають музиці сумовитого характеру. За поетичну першооснову композитор бере віршовані рядки з XVII частини «Могили», де поет створює віршовану молитву за воїнів, які віддали своє життя за рідну землю. Сопранове соло, а далі хор оплакують полеглих на горі Маківці українських січових стрільців.

Мелодичний основи музичної канви кантати властивий дрібний ритмічний малюнок, одновисотне інтонування. Розкриваючи психологічний підтекст образного змісту поетичного

першоджерела Р. Никифорів вводить хорівий вокаліз, що підсилюється акордовою фактурою, арпеджованими співзвуччями. Завершується ліричний епізод темповим заповільненням. Цим нюансом композитор звертає увагу слухача на скорботному зверненні В. Романюка до народу про молитву за душі воїнів. Він пише: *«При тихім слові, при молитві / Згадаймо їхні імена»* [7; 185]. У музичній канві кантати простежується взаємозв'язок словесних наголосів, що співпадають із сильною чи відносно сильною долями, за рахунок чого увага слухача привернена до глибокого змісту тексту. У розгортанні з інтонаційної лінії все підкреслено декламаційні основи, що вказує на глибоку опору композитора на думний епос.

У розділі *Maestoso* митцями оспівано стрілецьку славу, що житиме у віках. Хорівий тканині властивий поступеневий плавний мелодичний рух, ведення голосів у терцію, чітке співвідношення кожному складу поезії до звуку – всі особливості споріднюють музику кантати з народнопісенними зразками. Тональність *D-dur* надає цій частині святкового характеру. Оркестровий супровід насичений акордовими послідовностями що забарвлені довготривалими басами та октавними ходами підсилюють глибокий зміст мужньо-патетичної поезії В. Романюка поглиблюють в розділі образно-динамічний імпульс.

Кульмінація кантати припадає на заключний розділ вільної наскрізної форми. Емоційний підйом закладений композитором в оркестровій інтерлюдії. Він використовує яскраві інтонаційні комплекси, що підводять до поглиблення поетичної смислової домінанти. Оскільки віршоване слово В. Романюка є і сьогодні могутньою зброєю для захисту історичного долі України, народних прав, а також усвідомленням суспільної ролі митця.

Інструментальний вступ розпочинається секундовими пульсуючими послідовностями, на тлі яких проходять акордові закличні послідовності. Апреджовані пасажі вливаються у оркестрове тремоло, яке підводить до вступу хору. Р. Никифорів глибоко відчув піднесено патетичний тон віршованого слова В. Романюка. Поет натхненно наголошує сучасному громадянському суспільству, що *«Ще з Маківки гроза нагряне, / І грім на того упаде / Хто на шляху святому стане, / Коли до волі Січ іде»* [2; 29-30].

У творенні музичної канви Р. Никифорів застосовує інтонації з декламаційною природою мовлення. Відштовхуючись від правдивої емоційної наснаженості віршованого тексту композитор творить хорову мелодику з використанням ходів на закличний інтервал кварту, одно висотні інтонування, крапкований ритмічний малюнок. Оркестрові тремоло, панівна акордова інструментальна фактура надають музиці енергійно напружений настрій.

У віршованому тексті В. Романюк великого значення надає образу січових стрільців. Він велично називає цих національних героїв *«України Сини молодії, / України волі заграда, / України доля і слава!»* [2; 31-32]. Реалістично змальовуючи емоційну напругу героїко-епічної поезії, Р. Никифорів передає це монологічно-драматичними інтонаціями. Акордовий виклад, панівні мовні інтонації на одній гармонії, що виражені пульсуючими восьмими вартостями та пунктирний ритм динамізують хорову тканину.

Коду композитор будує на радісно-стверджувальній окличній фразі *«Україні слава!»*. Виразна фактурна насиченість повнозвучними співзвуччями в обох партіях, скандовані ритмічно пружні мотиви-вигуки підводять до заключних акордів. Тональна модуляція з *a-moll* в *A-dur* є провісником непереможності українського народу.

Музична композиція *«Січ іде»* є яскравим взірцем героїко-драматичної української хорової кантати.

2017 р. світ побачила ще одна кантата Р. Никифоріва на вірші В. Романюка – *«Повстанці»* [3]. Цей твір представляє інтенсивну роботу композитора над громадянською поезією митця, в якій оспівано героїко-патріотичні образи борців за волю України. Створюючи сюжетну канву кантати, композитор використовує громадянську поезію В. Романюка різних років.

Твір розпочинається епічним вступом. Довготривалі дисонуючі співзвуччя в темпі *Grave* передають настрій сумовитих роздумів. Переходячи наступними тужливими поспівками, що виконуються мурмурандо, композитор підводить до появи повстанської пісні *«Ой у лісі на полянці»*. Він використовує молодію і текст першого куплету. Її виконують спочатку партії тенорів та басів, а потім підхоплює весь склад мішаного хору. Після закличних оркестрових інтонацій в тональності *B-dur* з'являється мелодія пісні *«Ой, там далеко, на Волині»*. Але автор видозмінює мелодично-ритмічну основу цього відомого фольклорного зразка. У процесі її музичного розвитку композитор плавно переходить до поетичного тексту В. Романюка, де оспівано Свободу, що наповнила села і міста. Крокуючий інструментальний супровід підкреслює зростаючу емоційну напругу. На тлі початкових сумовитих інтонацій в темпі *Lento* з'являються віршовані рядки В. Романюка: *«Мужні*

Герої і Лицарі честі / Воїн, солдат, генерал... / вічна їм пам'ять хоробрі і чесні, / Хто за Україну вмирав. (...) Живи, Україно, живи, / Во віки віків процвітай, / І всіх, що за волю життя віддали, / Героїв своїх пам'ятай!» [3; 9]. Виконання їх декламатором зацентрує увагу слухачів на змісті віршів поета, в яких центральною постаттю є Герої, що віддали своє життя за Батьківщину. Завершується вступний розділ наскрізної форми початковим тематичним матеріалом. Ця аркоподібна побудова цементує початок кантати, де представлений головний образ борця, а також вказує на застосування митцем принципу картинності.

У наступному розділі кантати оспівано символ України – С. Бандеру. В. Романюк присвячує Провіднику нації вірш «Пісня про Степана Бандеру», що побачив світ у книзі «Січ іде». Митець у заголовку визначає пісенні особливості вірша. Композитор здійснює музичну інтерпретацію літературної першооснови, застосовує особливості мелосу. Тут властивий заспів, який виконує соло баритон («Закувала сива зозуленька»). Далі мелодія проводиться дуєтом у терцію, сексту. Все звучить на тлі арпеджованого бандурного супроводу. Так композитор застосував прийоми народнопісенного мистецтва. У своєму вірші В. Романюк підкреслює всенародну любов до Героя, пишучи: «Величає Україна ненька Бандеру Степана» [5; 97]. Р. Никифорів вкладає ці рядки хору, повнозвучна акордова фактура якого акцентує на змісті віршованого тексту. Драматизація музичного вислову здійснюється шляхом застосування поліфонізації фактури, а саме канонічних вступів хорових партій на словах «Соловей співа тобі осану», які приводять до образної кульмінації розділу. Тут поет висловлює слова глибокої пошани «Честь і слава синові Степану, во вічній віки». І знову композитор розпочинає музичну інтерпретацію вірша дуєтним проведенням мелодії, яку переймає співочий колектив. Це поетичне ідейно-естетичне наповнення поглиблюється хроматизацією хорового викладу, розлогими бандурними співзвуччями, шляхом яких досягається епічна монументальність музики.

Експресивно-динамічна фортепіанна інтерлюдія налаштовує слухача на героїко-драматичний наступний розділ кантати. Тут композитор використовує вірші, де В. Романюк змальовує запеклі бої за Україну. Поезії властива яскрава картинність. Перед нами повстає: *«Смертельний бій іде в селі край лісу. / Снаряди ревуться, строчить кулемет. / Закрила очі димова завіса. / Сотенний подає наказ: «Вперед!»*. У хоровій партії переважають пунктирний малюнок, чітке співвідношення складу і звуку, що підкреслює громадянський зміст літературної першооснови. Змальовуючи звуками картину цих історичних бойових дій, передаючи тогочасну атмосферу Р. Никифорів уводить мелодичні інтонації повстанської пісні «Лента за лентою». Інструментальний супровід насичений енергійними тріольними групами, пульсуючими альтерованими акордовими послідовностями, які підсилюють напружено-стривожений характер.

Р. Никифорів завершує цей драматично-експресивний розділ кантати оспівуванням доблесті повстанської армії. Композитор використовує за літературну першооснову віршовані рядки В. Романюка, де він промовисто наголошує, що повстанська армія – це велична пора подвигів за волю України, незчисленних народних героїв, які віддали життя за рідний край. Митець проводить паралель з сьогочасними звиятами, а саме з самовідданою боротьбою героїв Небесної сотні. Поет, таким чином відображає життєві зв'язки, осмислення історичних подій через сучасне авторське світосприйняття. Панівна акордова хорова у всій музичній тканині кантати, яка пронизана карбованими ритмічними малюнками підкреслює піднесено-драматичний тон поезії митця.

Розділ *Lento cantabile* є ліричним центром кантати. Лаконічний тритактовий вступ у розмірі 6/8 насичений короткими мотивами в інтервал терції, сексти, що споріднює музику з фольклорними зразками. Поетичні рядки В. Романюка оспівують почуття дівчини, яка покохала повстанця з рідного села. Панівний тріольний рух надає розділу характеру балади. Передаючи зворушливий поетичний діалог між коханими, композитор застосовує соло сопрано і тенора. Вокальним партіям властиві стрибки на інтервал кварта, поступеневі висхідні і низхідні мелодичні рухи восьми вартостями. У сюжетній канві тексту В. Романюка звучить болісне переживання від розлуки. Композитор тлумачить елегійно-чуттєві поетичні рядки: *«Як не плакати нам, не любити, Ти для мене надія одна. Ну скажи, як в самотності жити, коли квітне й щебече весна»* [3; 38] підкреслено романтизовано, передаючи їх канонічним дуєтним виконанням. Все це допомагає слухачеві відчутти глибокі особисті переживання героїв. Не судилося їм бути разом. У літературній першооснові розкривається загибель повстанця, який *«поліг з москалями в бою»*. Р. Никифорів відтворює цю драму виконанням хору, для партії якого властиві одновисотні інтонування, шляхом чого музика набирає експресивно напруженого характеру. Контрастна динаміка підсилює весь трагізм втрати, залишаючи по собі безмежний біль втрати.

Завершальний розділ кантати звеличує історичну славу армії УПА. Емоційний настрій набуває піднесено-переможного настрою. Розмір 4/4 надає музиці ознак гімну. Хорова й оркестрова партії

пронизані синкопованою ритмоформулою, що динамізує музичний розвиток. Чітке співвідношення віршованого складу і звуку акцентує увагу на поетичній думці. Тут звеличується армія УПА. В. Романюк пише: «*Народжена у пралісах Волині, в Карпатах нас прославила УПА*» [6; 200]. Урочистий святковий настрій підсилює акордовий фактурний виклад у обох партіях. Хор і оркестр у коді кантати, утверджуючи тему незламності армії УПА, на посиленій динаміці доводить до кульмінаційного величального завершення.

Висновок. Літературно-музична основа цих кантат відображає «культурний стиль» сучасної епохи, а саме гостре відчуття єдності реальних історичних подій через призму особистісних суспільно-політичних позицій митців, їх небайдужості до пережитих сторінок нашої історії. У героїко-патріотичних кантатах Р. Никифорова на вірші В. Романюка є особливий симбіоз патріотичної патетики і лірики, яке глибоко опирається на зразки народної музики та сучасної композиторської техніки.

Список використаної літератури

1. Молчко У. Камерна кантата Ольги Криволап «Калинові коні» на вірші В. Романюка – вірєць національного неоромантичного хорового циклу. *Музикознавчі студії Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки та Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського*; зб. наук. пр. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. Вип. 11. С. 141–147.
2. Никифоров Р. Дві кантати: «Січ іде», «Майдан-Війна». Стрий : Щедрик, 2016. 91 с.
3. Никифоров Р. Повстанці. Кантата на вірші В. Романюка для мішаного хору, солістів та фортепіано. Стрий: Щедрик, 2017. 51 с.
4. Парцей М. Ну що б, здавалося, слова...: Есей. Стрий : Щедрик, 2008. 480 с.
5. Романюк В. Пісня про Степана Бандеру. В. С. Романюк. *Січ іде*. Стрий: Щедрик, 2013. С. 97.
6. Романюк В. Повстанська Армія. В. Романюк. Центр Європи. Стрий : Щедрик, 2017. С. 200–203.
7. Романюк В. С. Січ іде. Стрий : Щедрик, 2013. 284 с.
8. Терещенко А. Українська радянська кантата і ораторія (1945–1974). Київ : Наук. думка, 1975. 176 с.
9. Шалата М. Калинові коні поета. Романюк В. С. *Вибрані твори у двох т. Т. І*. Стрий : Щедрик, 1998. С. 3–11.
10. Ярмо М. Українська камерна кантата: інваріант жанрової форми: монографія. Дрогобич: РВВ Дрогобиць. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка, 2009. 160 с.

References

1. Molchko U. Kamerna kantata Ol'gy` Kry`volap «Kaly`novi koni» na virshi V. Romanyuka – uzirecz` nacional`nogo neoromanty`chnogo xorovogo cy`klu. *Muzy`koznavchi studiyi Sxidnoyevrop. nacional`nogo universy`tetu im. Lesi Ukrayinky` ta Nacional`noyi muzy`chnoyi akademiyyi Ukrayiny` im. P. I. Chajkovs`kogo; zb. nauk. pr. Lucz`k : Sxidnoyevrop. nacz. un-t im. Lesi Ukrayinky`*, 2013. Vy`p. 11. S. 141–147.
2. Nykyforiv R. Dvi kantaty`: «Sich ide», «Majdan-Vijna». Stry`j: Shhedry`k, 2016. 91 s.
3. Nykyforiv R. Povstanci. Kantata na virshi Viktora Romanyuka dlya mishanogo xoru, solistiv ta fortepiano. Stry`j : Shhedry`k, 2017. 51 s.
4. Parcej M. Nu shho b, zdavalosya slova...: Esej. Stry`j: Shhedry`k, 2008. 480 s.
5. Romanyuk V. Pisnya pro Stepana Banderu. V. S. Romanyuk. *Sich ide*. Stry`j: Shhedry`k, 2013. S. 97.
6. Romanyuk V. Povstans`ka Armiya. V. Romanyuk. *Centr Yevropy`* Stry`j: Shhedry`k, 2017. S. 200–203.
7. Romanyuk V. S. Sich ide. Stry`j: Shhedry`k, 2013. 284 s.
8. Tereshhenko A. Ukrayins`ka radyans`ka kantata i oratoriya (1945–1974). Kyiv : Naukova dumka, 1975. 176 s.
9. Shalata M. Kaly`novi koni poeta. Romanyuk V. S. *Vy`brani tvory` u dvox t. Tom pershy`j*. Stry`j : Shhedry`k, 1998. S. 3–11.
10. Yarko M. Ukrayins`ka kamerna kantata: invariant zhanrovoyi formy`: monografiya. Drogoby`ch: Redakciyno-vy`davny`chy`j viddil Drogoby`cz`kogo derzhavnogo pedagogichnogo universy`tetu im. I. Franka, 2009. 160 s.

КАНТАТЫ «СИЧ ИДЕТ» И «ПОВСТАНЦЫ» Р. НИКИФОРОВА НА СТИХИ

В. РОМАНЮКА – ПРИМЕР СОВРЕМЕННОЙ ГЕРОИКО-ДРАМАТИЧЕСКОЙ ХОРОВОЙ МУЗЫКИ

Молчко Ульяна Богдановна – доцент кафедры музыковедения и фортепиано, Дрогобычский государственный педагогический университет им. И. Франка

Осуществлен музыкально-эстетический анализ хоровых кантат композитора Р. Никифорова «Сич идет» и «Повстанцы» на стихи В. Романюка. Приведен обзор украинских музыкантов, в вокально-хоровых произведениях которых за литературную первооснову использовано стихи указанного общественно-культурного деятеля. Прослежены процес формирования художественного мировоззрения современного национального поэта В. Романюка, общественно-гражданские стихи которого побудили к созданию патриотических хоровых кантат. Освещены особенности использования Р. Никифоровым фольклорных источников, романтической стилистики и современного композиторского языка.

Ключевые слова: В. Романюк, Р. Никифоров, патриотические хоровые камерные кантаты «Сич идет» и «Повстанцы».

CANTATAS «SICH IS COMING» AND «INSURGENTS» OF R. NYKYFORIV ON THE POETRY OF V. ROMANYUK AS A MODEL OF THE MODERN HEROIC DRAMATIC CHOIR MUSIC

Molchko Ulyana – Assistant Professor, Musicology and Piano Department,
Institute of Musical Art, Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko

The article reveals the musical and the aesthetic analysis of choral cantatas of the composer Roman Nykyforiv; specifically, «Sich is coming» and «Insurgents», written on poetry by Victor Romanyuk. The poems of the abovementioned socio-cultural figure are used for the literary basis of an overview of the vocal and choral works of the Ukrainian composers. We followed the forming process of the artistic outlook of the modern national poet Victor Romanyuk, whose social and civic poems led to the creation of patriotic choral cantatas. We highlighted features like Roman Nykyforiv's use of folk sources, romantic stylistics and modern composer language.

Key words: Victor Romanyuk, Roman Nykyforiv, patriotic choir cantatas «Sich is coming» and «Insurgents».

UDC 784:821.161.2'1

CANTATAS «SICH IS COMING» AND «INSURGENTS» OF R. NYKYFORIV ON THE POETRY OF V. ROMANYUK AS A MODEL OF THE MODERN HEROIC DRAMATIC CHOIR MUSIC

Molchko Ulyana – Assistant Professor, Musicology and Piano Department,
Institute of Musical Art, Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko

The aim is to perform the musical and the aesthetic analysis of the choral cantatas «Sich is coming» and «Insurgents» of Roman Nykyforiv which are based on the verses of Victor Romanyuk; whose poems became the literary basis of a large number of musical works; to follow the forming process of the poet's artistic outlook and to highlight features of composer's usage of folk sources, romantic stylistics and contemporary composer language in cantatas.

Research methodology. There are ten sources used in the article. The author of the research relies on scientific works, which highlight the works of R. Nykyforiv and V. Romanyuk, monographic pieces touching on the evolution of the genre of cantata, the musical works of the cantatas «Sich is coming» and «Insurgents» by R. Nykyforiv, as well as the compilations of poems by V. Romanyuk, whose poems are used in musical works.

Novelty. On the basis of musicological analysis, the genre variety of the choral works «Sich is coming» and «Insurgents» as heroic dramatic cantatas, which enriched contemporary Ukrainian music, was determined.

The practical significance. The article will become a good ground for researchers in the cantata genre, which is changing because of the deepening of the visual thematic sphere, the enrichment of artistic forms and means of expression.

Key words: Victor Romanyuk, Roman Nykyforiv, patriotic choir cantatas «Sich is coming» and «Insurgents».

Надійшла до редакції 1.11.2018 р.

УДК 78.022+78.03

**АКОРДЕОННЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ
КОНКУРСНОГО ТА ФЕСТИВАЛЬНОГО РУХУ**

Марченко Валерій Віталійович - кандидат мистецтвознавства,
Українсько-китайський центр розвитку культури і освіти, м. Київ
orcid.org/0000-0002-5922-870X
doi.org/10.35619/ucpm.vi26.35
melodia@ukr.net

Сідлецька Тетяна Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент,
Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця
sidletska79@gmail.com

Розкрито особливості функціонування та розвитку конкурсного і фестивального руху в акордеонному мистецтві України. Здійснено класифікацію мистецьких форумів акордеонного виконавства, виявлено їхні головні функції і з'ясовано значення цих творчих змагань для розвитку та популяризації акордеонного мистецтва України. Відзначено, що участь і перемоги українських виконавців у міжнародних конкурсах і фестивалях допомагають інтеграції акордеонного мистецтва України до світового культурного простору, доводять конкурентоспроможність вітчизняної акордеонної школи, популяризують українську музичну культуру і сприяють підвищенню авторитету країни.

Ключові слова: акордеонне мистецтво України, акордеон, конкурс, фестиваль, виконавці.